

Rett og urett

Spalten omhandler juridiske forhold av betydning for leger. Ideer og innlegg sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Leger og skatt 2003–04

I denne artikkelen omtales en del aktuelle skattejuridiske forhold av interesse for leger. Selvangivelsesfristen er endret i forhold til tidligere år. Finansdepartementet har kommet med forskrifter om vilkårene for skattefrihet for arbeidsgivers betaling av arbeidstakers kostnader til behandling av sykdom eller skade. Også spørsmålet om merverdiavgift for selskaper med kontorfellesskap vil bli kort berørt. Regjeringens stortingsmelding om Skauge-utvalgets innstilling skulle vært klar i desember i fjor, men er forsinket og foreligger ikke når denne artikkelen skrives.

Fristen for innlevering av selvangivelsen for næringsdrivende for skatteåret 2003 er 31.5. 2004 dersom selvangivelsen leveres *elektronisk*. Det er næringsdrivende som er gitt denne adgangen, og det er selvangivelsen med pliktige vedlegg og selskapsoppgaven som kan leveres elektronisk. Ordningen med elektronisk selvangivelse er fortsatt på forsøksstadiet. I forskrift av 2.2. 2001 er vilkårene for levering av elektroniske oppgaver og hvordan selvangivelsen skal signeres nærmere regulert.

Leger som driver enmannsforetak og benytter årsoppgjørprogram, kan selv levere selvangivelsen elektronisk. Gå da inn på Internett under adressen www.altinn.no og følg den fremgangsmåten det der er gjort rede for. Alternativt anbefales at man tar kontakt med regnskapsfører. Leger som driver sin virksomhet i aksjeselskapsform, må rådføre seg med revisor. Når det gjelder underskriften, skal leger ha mottatt et særskilt referansenummer og en PIN-kode som må benyttes. Denne vil fremgå av tilsendt utskrift fra skatteetaten.

For de aller fleste leger vil det fortsatt være aktuelt å levere selvangivelsen på papir, og da er fristen den 31.3. 2004, mot tidligere 28.2.

Det er fortsatt slik at dersom man kan dokumentere at det av særlige grunner vil skape betydelige vanskeligheter å levere selvangivelsen innen disse fristene, skal ligningskontoret etter skriftlig søknad gi utsettelse. Det er viktig å merke seg at

selvangivelsesfristen skal beregnes separat for ektefeller.

For leger som ikke driver selvstendig næringsvirksomhet, men som bare er i lønnet arbeid, er selvangivelsesfristen som for tidligere år utgangen av april. Disse kan levere forhåndutfylt selvangivelse.

Renter på restskatt og skatt

Som følge av fall i rentenivået har man nå redusert rentesatsene på skatt til gode og på restskatten. Dersom man får tilbake for meget innbetalt forskuddstrekk og *utskrevet* forskuddsskatt som er innbetalt før utløpet av inntektsåret, skal man godtgjøres renter med 3,1 % av det beløpet som tilbakebetales (mot tidligere 5 %). Dersom man har levert forhåndutfylt selvangivelse og omfattes av juniutlegget av skattematene, godtgjøres tilbakebetalingen med 2,5 % av beløpet. Disse rentene er skattefrie.

Ved restskatt er de tilsvarende rentesatsene 3,1 % og 2,8 %. Disse rentene er ikke fradragsberettiget.

Dersom man benytter seg av retten til å betale tilleggsforskudd før 1.5. 2004, for på den måten å unngå renter på restskatten, noe som lønner seg dersom man er i restskattposisjon, vil man bare godskrives med 0,9 % rente hvis man har regnet feil på skattebeløpet og betalt inn for mye. De som omfattes av juniutlegg av skattematene (dvs. har forhåndutfylt selvangivelse), godskrives kun med 0,3 % hvis de betaler inn for mye i tilleggsforskudd.

Ansattes sykdomsutgifter

Som bebudet i fjorårets skatteartikkel (1), har det nå kommet forskrifter som regulerer vilkårene for skattefritak for arbeidsgivers betaling av ansattes utgifter til behandling av sykdom og skade. Som skattepliktig inntekt regnes ikke arbeidsgivers dekning av premie til behandlingsforsikring for den ansatte. Leger bør kjenne til sine pasienters rettigheter på dette området.

Med behandling menes i denne forbindelse tiltak som har diagnostisk, behandlende eller rehabiliterende mål og som utføres av helsepersonell etter helsepersonelloven § 3 første ledd nr. 1, dvs. personell med autorisasjon etter samme lov § 48 eller lisens etter § 49. Tiltak med forebyggende eller helsebevarende mål og behandling som ikke er medisinsk begrunnet, omfattes ikke av skattefritaket. Kosmetisk behandling og behandling for barnløshet er uttrykkelig holdt utenfor og omfattes altså ikke av skattefritaket.

Det er et vilkår for skattefritak at behandlingen foretas av privateid spesialisthelsetjeneste som ikke mottar tilskudd fra regionale helseforetak til virksomheten, eller som ikke mottar offentlig refusjon for den aktuelle behandlingen. Det må dessuten foreligge henvisning fra lege til behandlingen.

Ordningen omfatter kun sykehusbehandling og behandlingsformer som ville gitt refusjon etter folketrygdloven §§ 5-4 til 5-12 dersom den var blitt foretatt innen den offentlige helsetjenesten. Kostnader som omfattes av skattefritaket er behandlingshonorar, oppholdskostnader hos lege eller i behandlingsinstitusjonen, reise til og fra behandlingsstedet, kostnader til etterkontroll og rehabilitering som foretas av helsepersonell etter henvisning fra lege.

Skattefritaket gjelder ikke dekning av kostnader til legemidler som benyttes utenom behandlingsstedet. Utgiftene må kunne dokumenteres med originalbilag, som vedlegges arbeidsgivers eller forsikringssselskapets regnskaper.

Skattefritaket for arbeidsgivers dekning av premie til behandlingsforsikring gjelder ikke dersom forsikringsdekningen går lenger enn det som følger av forskriften.

Kontorfellesskap og merverdiavgift

Spørsmålet om det skal beregnes merverdiavgift på de tjenester som «selges» fra et kontordriftsselskap til legene i kontorfellesskapet, er tidligere omtalt en rekke ganger i Tidsskriftet. Det foreligger ennå ikke noe svar fra Skattedirektoratet på søknad fremmet i medhold av merverdiavgiftsloven § 70 om unntak fra avgiftsplikt. Som omtalt i fjor (1), trenger imidlertid ikke spørsmålet om merverdiavgift på kontortjenester å bety så mye økonomisk for legen, fordi kun en mindre del av kontordriftsselskapets virksomhet vil være avgiftspliktig. Det er således først og fremst et kompliserende element ved driften av selskapet. Avgiftsplikt foreligger kun der avgiftspliktig omsetning overstiger kr 50 000 (opp fra kr 30 000 i 2003) i en 12-måndersperiode.

Minstefradraget eller fradrag for faktiske utgifter

Satsen for minstefradrag av lønnsinntekt og pensjoner er forhøyet fra 23 % til 24 % i 2003. Maksimums- og minimumsbeløpet er også blitt forhøyet til henholdsvis kr 45 700 og kr 31 800. Minimumsbeløpet på kr 31 800 gjelder kun for arbeidsinntekt, styrehonorar og inntekt ved pass av barn. For pensjoner er minimumsbeløpet kr 4 000.

Dersom en selvstendig næringsdrivende lege også har inntekt som skal beskattes som lønn, for eksempel foredragshonorar o.l. på til sammen kr 30 000, vil også minstefradraget utgjøre kr 30 000. I praksis betyr det at du ikke betaler alminnelig skatt (28 %) av slike honorarer opp til kr 31 800, men kun trygdeavgift. For 2004 er den tilsvarende maksimumssatsen på kr 47 500, mens minimumssatsene beholdes uforandret.

Når faktiske utgifter knyttet til lønnsinntekten overstiger beløpene nevnt ovenfor, kan man kreve fradrag for faktiske utgifter i stedet for standardfradraget. Av utgifter det her kan være tale om, er bl.a. flyttekostnader ved overtakelse av ny stilling, kursutgifter, utgifter til faglitteratur (her godtas kr 1 350 til fradrag uten nærmere krav til dokumentasjon), utgifter til hjemmekontor (også her er satsen kr 1 350) og utgifter til bruk av egen bil i tilknytning til stillingen (f.eks. ved kjøring til og fra kurs) med kr 3,00 per kilometer (når bilen ikke regnskapsliknes).

Leger som har tatt doktorgrad i løpet av året, har fradragrett for utgifter til doktormiddagen. Dersom et høyere beløp ikke kan dokumenteres, gis det fradrag for kostnader til middag for opponenter, veiledere mv. for inntil kr 16 000, dog begrenset til kr 800 per kuvert. Fradrag gis imidlertid ikke for bespising av familie og venner.

Formue- og skattesatser

Ligningsverdien av bolig og fritidseiendom skal reduseres med 5 % for 2003 sammenholdt med 2002. Dette var en del av budsjettforliket for forrige år. Kan man påvise at ligningsverdien av boligen ligger vesentlig over takstnivået for sammenliknbare eiendommer ellers i kommunen, kan reduksjonen være mer enn 5 %. Ved første-gangstaksering av nybygd eiendom skal ligningsverdien ikke overstige 30 % av kostprisen for boligen, inkludert grunn eller 30 % av eiendommens markedsverdi. Omsetning av eiendom gir i seg selv ikke grunnlag for endring av ligningsverdien.

For 2004 er skattesatsene uendret, men innslagspunktene for toppskatten er endret. Toppskatt til staten skal svares med 13,5 % for den del av inntekten som overstiger kr 354 300 i klasse 1 og kr 378 600 i klasse 2. For lønnstakere er dermed marginalsatsen 49,3 % over disse inntektsgrensene, mens den for selvstendig næringsdrivende er 52,2 % opp til 12 G og deretter 49,3 % opp til kr 906 900. Har man personinntekt over dette beløpet (lønnsinntekt for lønnstakere og beregnet personinntekt beregnet etter delingsmodellen for næringsdrivende), er marginalsatsen 55,3 % for begge grupper.

Utenlandsopphold

Etter et langt yrkesliv i et ugjestmildt klima ønsker mange leger kanskje å ta et arbeidsår i varmere strøk. Man skal da være klar over at reglene for utflytting er sterkt endret fra 2004. Tidligere opphørte skatteplikten til Norge helt og fullt etter ett år dersom man kunne dokumentere at man skattemessig ble behandlet som innenlandsboende i det land man hadde flyttet til. En begrenset skatteplikt kunne imidlertid bli opprettholdt for inntekter man hadde i Norge (for eksempel inntekt ved utleie av bolig eller fritidseiendom).

For en som har vært bosatt i Norge i ti år før det år vedkommende tar fast opphold i utlandet, opphører ikke skattemessig bosted i Norge før etter utløpet av det tredje inntektsåret etter det inntektsår man har tatt slikt fast opphold i utlandet. Man må imidlertid kunne dokumentere at man for hvert av disse årene ikke har oppholdt seg mer enn 60 dager i Norge og at man selv og ens nærstående (slik som ektefelle, samboer eller mindreårige barn) heller ikke har disponert bolig i Norge. Med bolig siktes det til boenhet med helårstilknytning til vann og avløp, med mindre boenheten i henhold til reguleringsplan eller liknende ikke kan benyttes eller har vært benyttet som bolig.

Dersom man etter disse reglene ikke anses for utflyttet, vil inntekten i vedkommende utland også bli tatt opp til beskatning til Norge. Oppholder man seg i et land Norge

har skatteavtale med, vil man imidlertid bli innrømmet et fradrag i skatten med et beløp som tilsvarende den skatten som faller på inntekten oppbåret i utlandet. Man får ikke fradrag for faktisk betalt skatt i utlandet, men den skatten som etter norske skatteregler ville falt på denne inntekten. Dersom man oppholder seg i et land med lavere skattesatser enn i Norge, kommer man dermed bedre ut enn om man hadde benyttet en ren kredittregel (fradrag for faktisk betalt skatt).

Skaug-utvalgets innstilling

Skaug-utvalget la 6.2. 2003 frem sin innstilling til endringer i skattesystemet. Det var særlig to områder det ble knyttet stor interesse til om hvorvidt utvalget ville foreslå radikale endringer på. Det ene området var delingsmodellen og om denne vil bli beholdt, og det andre dreide seg om beskatningen av kapitalinntekter, særlig med henblikk på aksjegevinst og aksjeutbytte.

Utvalget foreslår at delingsmodellen oppheves for aksjeselskaper og deltakerliknede selskaper og erstattes av en uttaksmo- dell, der man beskatter det man tar ut til privat forbruk fra virksomheten. For aksjeselskaper innebærer det at man igjen innfører beskatning av aksjeutbytte. Inntil videre beholdes delingsmodellen for enmannsforetak, men også her mener utvalget at det på sikt bør innføres beskatning gjennom en uttaksmo- dell.

Dersom delingsmodellen likevel skal beholdes, mener utvalget at det bør skje en innstramning i reglene. For de leger som har organisert sin virksomhet gjennom aksjeselskap og som har unngått delingsmodellen ved å ha passive eiere, vil man best merke endringen av eierprosenten for å ta i bruk delingsmodellen reduseres til 50. I dag må aktive eiere eie mer enn 66,67 % eller ha krav på mer enn 66,67 % av overskuddet for at delingsmodellen skal komme til anvendelse. Dermed blir det vanskeligere å tilpasse seg ut av delingsmodellen. Videre foreslås det innstramning i de fradragene som reduserer personinntekten, slik som lønnsfradraget og kapitalavkastningsfradraget.

Det gjenstår å se hvilke endringer som regjeringen vil gå inn for. Det man imidlertid skal merke seg, er at man ikke trenger å gjennomføre alle de forslagene som utvalget har fremmet for å foreta en innstramning av enkelte sider ved delingsmodellen og gjøre det vanskeligere med tilpasninger.

For utbytte fra ikke-børsnoterte aksjeselskaper foreslår utvalget at det innføres en generell beskatning, men med et skjermingsfradrag. Dette fradraget innebærer at

man skal kunne ta ut et utbytte som tilsvarer en risikofri rente av kostprisen for aksjen, uten at det skal beskattes. Det kompliserte ved denne modellen er at man må holde rede på kostprisen for hver aksje man har anskaffet i selskapet, slik at man kan beregne skjermingsfradraget (den risikofrie renten) for hver enkelt aksje man eier.

Utvalget foreslår i innstillingen at den risikofrie renten (skjermingsrenten) settes til 5 %. Det generelle rentenivået har imidlertid sunket sterkt siden utvalget la frem sin innstilling, så i dag vil skjermingsrenten kanskje ligge i området rundt 3 %. Dersom man har anskaffet to aksjer i et selskap, én med kostpris på kr 1 000 og én til kostpris kr 1 800, vil man, med en skjermingsrente på 3 %, kunne motta et skattefritt utbytte på den første aksjen (med kostpris på kr 1 000) på kr 30, og den andre aksjen (med kostpris kr 1 800) på kr 54. Dersom det i dette eksemplet deles ut et utbytte på kr 40 per aksje, vil kr 10 av utbyttet på den første aksjen være skattepliktig, mens kr 14 kan fremføres til skattefritt utbytte neste år for den andre aksjen. Hver aksje skal bedømmes for seg, og dette vil bli uhyre komplisert å holde rede på. Hvorvidt denne modellen vil bli vedtatt, gjenstår å se. Det er allerede laget forskrifter der det fremgår at det skal etableres et sentralt aksjeregister for samtlige aksjeselskaper i hele landet, og innhenting av data til dette registeret er i full gang.

Selv om Skauge-utvalgets innstilling ikke skulle følges opp, regner man i skattekreterser med at skatt på utbytte uansett vil tvinge seg frem av hensyn til EØS-avtalen. Det innebærer en forskjellsbehandling at utbytte man mottar fra norske aksjeselskaper skal være skattefritt, mens utbytte fra utenlandske aksjeselskaper er skattepliktig med 28 %, slik det er i dag. Denne ulike skattemessige behandlingen er et hinder for fri flyt av kapital og er dermed i strid med regelverket innenfor EØS.

Ragnar Østensen

r.ostensen@haavind.no

Advokatfirmaet Haavind Vislie AS

Bygdøy allé 2

0257 Oslo

Litteratur

1. Østensen R. Leger og skatt 2002–03. Tidsskr Nor Lægeforen 2003; 123: 522–4.